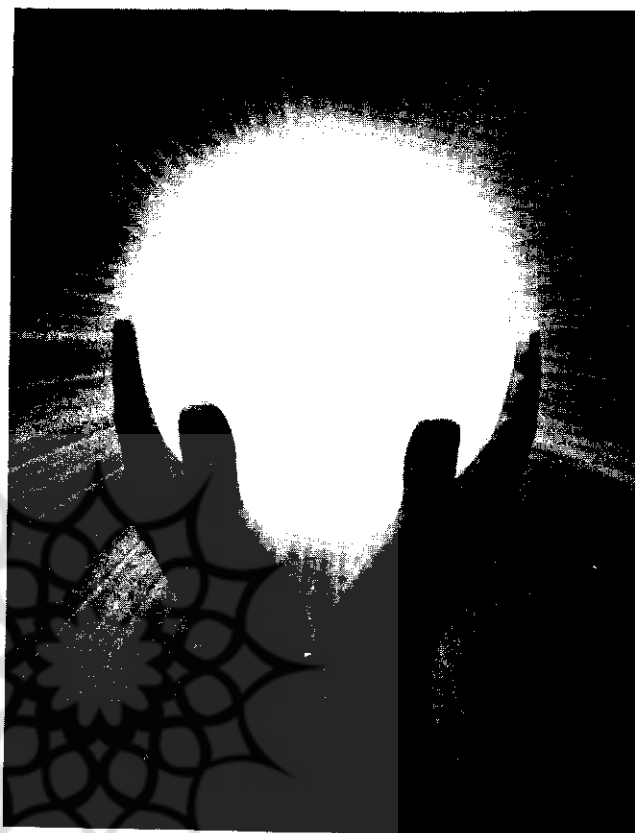

الکترونی و تهیه مقدمات تدوین مقررات حقوق بین‌الملل حاکم براین تکنولوژی‌های ارتباطی، صورت گرفته‌اند. نشست کارشناسان حقوق فضای سبیرنتیک^۲ که در آستانه برگزاری کنگره بین‌المللی «اخلاق اطلاعات»، در روزهای ۲۹ و ۳۰ سپتامبر ۱۹۹۸ (۷ و ۸ مهرماه ۱۳۷۷) از سوی بخش «اطلاعات و انفورماتیک» یونسکو، برای بررسی و ارزیابی درباره فعالیت‌های قبلی این سازمان راجع به تدارک و تدوین یک ابزار حقوقی بین‌المللی در زمینه کاربرد ارتباطات الکترونی در مونت‌کارلو تشکیل شد نیز در میان برنامه‌های سالهای اخیر یونسکو در مورد مسائل حقوقی مربوط به این ارتباطات، از اهمیت خاصی برخوردار است.

در دومین کنگره بین‌المللی «یونسکو» درباره اخلاق اطلاعات، که با انتخاب و دعوت عده‌ای از محققان و متخصصان حقوق ارتباطات و سایر زمینه‌های علوم ارتباطی، تدارک یافته بود، بر مبنای توصیه‌های موردنظر در قطعنامه ویژه بیست‌ونهمین اجلاس کنفرانس عمومی «یونسکو» در پاییز ۱۹۹۸ سه مبحث مهم و اصلی، در قالب برگزاری شش میزگرد تخصصی، مطرح گردیدند و در جریان آنها در حدود سی مقاله علمی ارائه شدند.

در نخستین مبحث مورد بررسی، که «زمینه عمومی و تعددگرایی زبانی در فضای سبیرنتیک»^۳ را در برمی‌گرفت، دو میزگرد ویژه - برای بحث درباره «توسعه اطلاعات در زمینه عمومی»^۴ با تأکید بر تسهیل در دستیابی به محتوای اطلاعات در شبکه‌های جهانی و نیز کاربرد زبان‌های خودی برای استفاده از این اطلاعات و همچنین بحث در زمینه «پیشبرد و کاربرد تعددگرایی زبانی»^۵ با تکیه بر اهمیت و ضرورت حمایت از گوناگونی زبان‌های مورد استفاده در شبکه‌های اطلاعاتی جهانی و مقابله با یکسان‌سازی فرهنگ‌ها

چالش‌های اخلاقی، حقوقی و اجتماعی

در فضای سبیرنتیک

گزارش برگزاری دومین

کنگره بین‌المللی یونسکو درباره اخلاق اطلاعات

دکتر کاظم معتمدنژاد

کنگره‌های شهر مونت‌کارلو در فرانسه، تشکیل شد و «چالش‌های اخلاقی، حقوقی و اجتماعی فضای سبیرنتیک» را مورد بحث و بررسی قرار داد، مکمل کوشش‌ها و اقدام‌هایی به‌شمار می‌رود که از سوی این سازمان مهم جهانی در سال‌های اخیر، به منظور کمک به پیشرفت مطالعات حقوقی ارتباطات

دومین کنگره بین‌المللی «اخلاق اطلاعات»^۱، که در روزهای یکم تا سوم اکتبر ۱۹۹۸ (۹ تا ۱۱ مهرماه ۱۳۷۷) به دعوت بخش «اطلاعات و انفورماتیک» یونسکو، با برگزاری شش میزگرد و ارائه حدود ۳۰ مقاله علمی به وسیله محققان و متخصصان کشورهای مختلف دنیا، در کاخ

و زبان‌ها در جوامع معاصر- پیش‌بینی گردیده بودند.

دومین مبحث مطالعه و تبادل نظر در کنگره یادشده، به مباحث حقوقی خاص مورد نظر، شامل «زندگی خصوصی، اطلاعات محرمانه و امنیت در فضای سبیرتیک»^۶ اختصاص یافته بود. در این مبحث هم برای ارائه مقاله‌های محققان و متخصصان، دو میزگرد در نظر گرفته شده بود که یکی از آنها به «حمایت حقوق مربوط به زندگی خصوصی و اطلاعات محرمانه»^۷ ارتباط می‌یافت و مسائل حقوقی و اخلاقی خاص جریان فرامرزی داده‌ها در سطح‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی را شامل می‌گردید و دیگری نیز «حمایت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت»^۸ سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای اطلاعاتی و اهمیت و ضرورت تضمین حقوق مالکیت صنعتی و مالکیت معنوی در مورد تکنولوژی‌های نوین ارتباطی و تأمین اعتماد در مبادلات مالی و بازرگانی الکترونی را دربرمی‌گرفت.

در سومین مبحث مورد بررسی، با عنوان «جوامع و جهانی سازی»^۹ که به تجزیه و تحلیل مسائل مربوط به جهانی شدن اطلاعات و ارتباطات و آثار اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی آن و لزوم توجه ویژه به مسئولیت مدنی و گوناگونی فرهنگی در دنیای معاصر تخصیص داده شده بود، نیز دو میزگرد پیش‌بینی گردیده بودند. در نخستین میزگرد این مبحث «پیشبرد آموزش شناختی»^{۱۰} برای استفاده مطلوب از امکانات تکنولوژی‌های نوین ارتباطی در فضای سبیرتیک، با تأکید خاص بر نیازهای کشورهای درحال توسعه در این زمینه، طرف توجه قرار گرفته بود و در میزگرد دوم آن، راجع به «توسعه مسئولیت‌های اجتماعی، اقتصادی و مبتنی بر تعدد فرهنگی»^{۱۱} بر لزوم آماده ساختن جوامع و افراد برای تحقق

■ **عناوین مقالات ارائه شده به میزگرد «زمینه عمومی و تعددگرایی زبان در فضای سبیرتیک» عبارت بود از: «تعدد گرایی زبانی در اینترنت»، «نقش مهندسی زبان در حمایت از تعددگرایی زبانی»، «زبان و ارتباط در شرایط خاص گوناگونی آفریننده ما»، «پیشبرد تعددگرایی زبانی در اینترنت و تجربه کره» و «کاربرد چندزبانی اینترنت: کوششی عمومی و خصوصی به ۱۲ زبان».**

رئیس انستیتوی سمعی و بصری فرانسه آغاز گردید. در این میزگرد چهار مقاله از طرف سخنرانان ارائه شد.

نخستین مقاله، با عنوان «نرم‌افزار آزاد و فراسوی آن»، به وسیله «ریچارد استالمن»^{۱۵} بنیانگذار «جنبش آزاد افزار»^{۱۶} ایالات متحده آمریکا، در مورد چگونگی گرایش روزافزون بخش مجانی نرم‌افزارهای کامپیوتری، عرضه گردید. دومین مقاله این میزگرد، از سوی «ت. دلا آدرا - سالسدو»^{۱۷} رئیس انجمن حقوق ارتباطات دور و تکنولوژی‌های اطلاعاتی اسپانیا، تحت عنوان مناسبات جدید مقامات عمومی و جامعه اطلاعاتی در جهت استفاده از اطلاعات در خدمت فرهنگ جهانی مشترک و برابری امکانات برای تمام انسان‌ها قرائت شد.

مقاله سوم این میزگرد، با عنوان «گابون، اینترنت و دستیابی فراگیر به اطلاعات همگانی: تجربه‌ها و مسأله‌ها را، «روژه والر آتیمامبنو»^{۱۸} مدیرکل آرشیو و کتابخانه ملی جمهوری آفریقای گابون، ارائه داد. چهارمین و آخرین مقاله این میزگرد، تحت عنوان «اینترنت در خدمت صلح و نزدیکی ملت‌ها»، به وسیله «انور ابو عیسه»، عضو هیأت علمی و مدرس حقوق مدنی در دانشگاه قدس فلسطین، خوانده شد. پنجمین مقاله این میزگرد قرار بود به وسیله «آلن ژیفار»^{۱۹} مشاور فنی وزارت فرهنگ و ارتباطات فرانسه ارائه شود که به سبب عدم حضور وی، عرضه

امکانات بالقوه اجتماعی و اقتصادی و آموزشی آنها در جهت تقویت زیرساخت اطلاعاتی جهانی و پیشبرد اصول اخلاقی مشترک و احترام متقابل انسانی در فضای سبیرتیک و در فرایند جهانی سازی، به منظور ایجاد تسهیلات برای تدارک اشتغال‌های جدید، آموزش دور و مداوم همگانی در طول زندگی و کاهش شکاف نسل‌ها در این زمینه‌ها، تکیه شده بود.

الف - زمینه عمومی و تعددگرایی زبانی در فضای سبیرتیک

در شروع بحث و بررسی کنگره راجع به نخستین مبحث پیش‌بینی شده در برنامه آن، که «زمینه عمومی و تعددگرایی زبانی در فضای سبیرتیک» را در برمی‌گرفت، پروفیسور «راین کوهلن»^{۱۲} مدیر دپارتمان علوم اطلاعات در دانشگاه کونستانتز آلمان، درباره «اخلاق اطلاعات، از نخستین کنگره منعقد شده در مارس ۱۹۹۷ تا دومین کنگره برگزار شده در اکتبر ۱۹۹۸» سخنرانی کرد و به دنبال آن، نخستین میزگرد این مبحث، تشکیل شد.

۱. توسعه اطلاعات در زمینه عمومی

اولین میزگرد مبحث اخیر، با عنوان «توسعه اطلاعات در زمینه عمومی»، تحت سرپرستی «مارتا استون»^{۱۳} رئیس فدراسیون بین‌المللی اطلاعات و اسناد و همراه با نمایش فیلم‌ها و اسلایدهای تخصصی از سوی «ژان پی یرتسیه»^{۱۴}

نگرید.

II. پیشبرد و کاربرد تعددگرایی زبانی

در دومین میزگرد مبحث «زمینه عمومی و تعددگرایی زبان در فضای سبیرنتیک» که به «پیشبرد و کاربرد تعددگرایی زبانی» در این فضا اختصاص داشت، سرپرستی و راهنمایی مباحثه‌ها به «دانیل پرادو»^{۲۰} مدیر صنایع ترمینولوژی و زبان اتحادیه لاتین، سپرده شده بود. در جریان برگزاری این میزگرد، سخنرانان انتخاب شده برای کنگره، پنج مقاله تخصصی عرضه کردند. اولین مقاله این میزگرد، با عنوان

هوشمند، برای فراهم ساختن امکانات استفاده از زبان‌های مادری غیرلاتین در شبکه‌های اطلاعاتی الکترونی، مورد تأکید قرار گرفته بود.

مقاله سوم این میزگرد را «سواين اينارسون»^{۲۱} رئیس کمیسیون ملی «یونسکو» در جمهوری ایسلند، تحت عنوان «زبان و ارتباط در شرایط خاص گوناگونی آفریننده ما»، ارائه کرد. در چهارمین مقاله، که از طرف پروفیسور «تایک - سوپ اوه»^{۲۲} رئیس مدرسه عالی روزنامه‌نگاری و ارتباط جمعی دانشگاه کره (کره جنوبی) عرضه شد، «پیشبرد تعددگرایی زبانی در اینترنت و تجربه کره»

■ دومین کنگره بین‌المللی «اخلاق اطلاعات» در اکتبر ۱۹۹۸ (مهر ۱۳۷۷) به دعوت بخش «اطلاعات و انفورماتیک» یونسکو در مونت کارلو فرانسه تشکیل شد و «چالش‌های اخلاقی، حقوقی و اجتماعی فضای سبیرنتیک» را مورد بحث و بررسی قرار داد.

■ «زمینه عمومی و تعددگرایی در فضای سبیرنتیک»، «زندگی خصوصی، اطلاعات محرمانه و امنیت در فضای سبیرنتیک» و «جوامع و جهانی‌سازی» محورهای عمده مورد بحث در دومین کنگره بین‌المللی اخلاق اطلاعات بود.

برای همکاری ۱۴ گروه مختلف عمومی و خصوصی در کشورهای گوناگون جهان از برزیل تا مغولستان، به منظور تحقق یک رویکرد میان‌زبانی در استفاده از زبان‌های مختلف در شبکه‌های اطلاع‌رسانی جهانی، معرفی گردیده بود. در پایان این میزگرد نیز به گفت‌وگو و شنود علمی و پاسخگویی به پرسش‌های حضار پرداخته شد.

ب - زندگی خصوصی، اطلاعات محرمانه و امنیت در فضای سبیرنتیک

دومین مبحث بررسی و تبادل نظر در دومین کنگره بین‌المللی اخلاق اطلاعات، به مسائل «زندگی خصوصی، اطلاعات محرمانه و امنیت در فضای سبیرنتیک، اختصاص یافته بود. در این مبحث هم مانند مبحث پیشین، دومیزگرد، پیش‌بینی شده بودند. نخستین میزگرد مبحث اخیر، درباره «حمایت حقوق مربوط به زندگی خصوصی و اطلاعات محرمانه» بود و میزگرد دوم آن، «حمایت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت» در فضای سبیرنتیک را برمی‌گرفت.

I. حمایت حقوق مربوط به زندگی خصوصی و اطلاعات محرمانه

در اولین میزگرد دومین مبحث موردنظر در برناه کنگره یادشده، که در واقع سومین میزگرد آن به‌شمار می‌رفت و روز جمعه دوم اکتبر ۱۹۹۸ (۱۰ مهرماه ۱۳۷۷)، برگزار شد، سرپرستی و راهنمایی جلسه به «بن پیترازینی»^{۲۳} مدیر واحد برنامه‌ریزی استراتژیک «اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور»، واگذار گردیده بود. در این میزگرد، پنج مقاله ارائه شدند. نخستین مقاله عرضه شده، با عنوان «اعتماد، یک اصل اخلاقی و اقتصادی در جامعه اطلاعاتی جهانی»، متعلق به پروفیسور «رینر کوهلن» مدیر دیپارتمان علوم اطلاعات دانشگاه کونستانز آلمان

در این زمینه، طرف توجه قرار گرفته بود. وی در این مقاله، روند گسترش استفاده از اینترنت در جمهوری کره را، روندی با تصاعد هندسی معرفی کرده و یادآور شده بود که اکنون ۲/۵ میلیون نفر از مردم این کشور، از شبکه جهانی مذکور، استفاده می‌کنند. پنجمین و آخرین مقاله عرضه شده در میزگرد یادشده، متعلق به «تارائو تاکاهاشی»،^{۲۴} مدیر «برنامه زبان ملل متحد» در برزیل بود. در این مقاله با عنوان «کاربرد چند زبانی اینترنت: کوششی عمومی و خصوصی به ۱۲ زبان»، چگونگی فعالیت‌ها و اقدام‌های دانشگاه ملل متحد - مستقر در توکیو -

«تعددگرایی زبانی در اینترنت» را پروفیسور تورونیشی گاکی^{۲۱} استاد انستیتوی علوم اجتماعی دانشگاه توکیو، ارائه داد. وی در این مقاله، مشکلات بهره‌برداری از شبکه‌های اطلاعاتی جهانی در کشورهای دارای الفباهای غیرلاتین و از جمله ژاپن را یادآوری کرده و ضرورت مقابله با آنها را خاطر نشان ساخته بود. دومین مقاله میزگرد اخیر، به وسیله پروفیسور «ادیب غنیمی»، مدیر شبکه اطلاعاتی دانشگاه‌های مصر، درباره «نقش مهندسی زبان در حمایت از تعددگرایی زبانی در فضای سبیرنتیک» ارائه شد. در این مقاله، اهمیت توجه به نرم‌افزارهای چند زبانه

بود. دومین مقاله میزگرد اخیر را «مارک روتسنبرگ»^{۲۶} مدیر مرکز اطلاعات خصوصی الکترونی ایالات متحده آمریکا، تحت عنوان «حمایت و حراست از زندگی خصوصی در جامعه اطلاعاتی» عرضه کرد. سومین مقاله این میزگرد را «روهان اسماراجیوا»^{۲۷} مدیرکل ارتباطات دور در کمیسیون مقررات‌گذاری ارتباطات دور سریلانکا، با عنوان «اعتماد و حرمت زندگی خصوصی در فضای سبیرنتیک: نگاهی از یک دیدگاه مساعد آسیایی» قرائت نمود.

چهارمین مقاله، با عنوان «کشورهای عضو اکو و حمایت زندگی خصوصی در

محتویات قوانین ملی و مقررات اخلاقی حرفه‌ای کشورهای عضو اکو در مورد حمایت زندگی خصوصی افراد اختصاص یافته بود و ضمن آن، مقررات مندرج در قوانین اساسی، قوانین عادی و قوانین خاص ارتباطات، مانند قوانین مطبوعات، رادیو - تلویزیون، ارتباطات دور و انفورماتیک این کشورها در زمینه زندگی خصوصی افراد و همچنین مقررات اخلاقی حرفه‌ای روزنامه‌نگاری برخی از کشورهای مذکور در این مورد، تجزیه و تحلیل شده بودند.

در بخش دوم مقاله، ابتدا تجربه‌های قانون‌گذاری کشورهای بزرگ صنعتی

■ «اعتماد، یک اصل اخلاقی و اقتصادی در جامعه اطلاعاتی جهانی»
«حمایت و حراست از زندگی خصوصی در جامعه اطلاعاتی»، «اعتماد و حرمت زندگی خصوصی در فضای سبیرنتیک: نگاهی از یک دیدگاه مساعد آسیایی»، «کشورهای عضو اکو و حمایت از زندگی خصوصی در برابر تکنولوژی‌های نوین اطلاعاتی» و «مرزهای جدید زندگی خصوصی» عناوین مقالات ارائه شده به میزگرد «حمایت حقوق مربوط به زندگی خصوصی و اطلاعات محرمانه» بود.

برابر تکنولوژی‌های نوین اطلاعاتی: چالش‌ها و چشم‌اندازهای یک همکاری منطقه‌ای در آسیای مرکزی و غربی» را، نگارنده - کاظم معتمدنژاد - ارائه کرد. این مقاله، دارای یک مقدمه، دو بخش اصلی و نتیجه‌گیری بود.

در مقدمه مقاله، اهمیت تبادل جهانی اطلاعات و ارتباطات و حمایت از حقوق و آزادی‌های فردی در دنیای امروز، سوابق تاریخی و اشتراکات فرهنگی کشورهای آسیای مرکزی و غربی، همکاری‌های ارتباطی اخیر آنها در چارچوب، سازمان همکاری اقتصادی (اکو)، مطرح شده بودند. بخش اول مقاله، به بررسی

مصوب ۱۷ ژوئیه ۱۹۷۸)، بررسی گردیده بودند و سپس مقررات‌گذاری‌های منطقه‌ای و به ویژه منطقه‌ای اروپایی (عهدنامه اروپایی حراست حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، مصوب سال ۱۹۵۰، اعلامیه ۲۳ ژانویه ۱۹۷۰ شورای اروپا درباره وسایل ارتباط جمعی و حقوق بشر، رهنمود مصوب ۲۴ اکتبر ۱۹۹۵ پارلمان اروپایی و اتحادیه اروپایی در مورد حمایت افراد در برابر پردازش داده‌های شخصی و جریان آزاد داده‌ها و رهنمود مکمل آن، مصوب ۱۵ دسامبر ۱۹۹۷ شورای اتحادیه اروپایی درباره حمایت از داده‌های شخصی و حمایت زندگی خصوصی در بخش ارتباطات دور) معرفی شده بودند.

در نتیجه‌گیری مقاله، چشم‌اندازهای حمایت از زندگی خصوصی در فعالیت‌های اطلاعاتی و ارتباطی کشورهای عضو اکو ارائه گردیده بودند و ضمن آن، ضرورت‌های تقویت قانون‌گذاری‌های ملی آنها در این زمینه و تهیه مقدمات لازم برای توسعه همکاری‌های ارتباطی موجود «سازمان همکاری اقتصادی» در جهت مقررات‌گذاری‌های ارتباطی منطقه‌ای همانند اروپای غربی، مورد تأکید قرار گرفته بودند.

پنجمین و آخرین مقاله این میزگرد را «سیمون دیویس»^{۲۸} پژوهشگر میهمان مرکز تحقیق امنیت کامپیوتری مدرسه عالی اقتصادی لندن، با عنوان «مرزهای جدید زندگی خصوصی»، عرضه کرد.

در پایان میزگرد اخیر هم مانند میزگردهای قبلی، گفت‌وشتود علمی صورت گرفت و به پرسش‌های حضار پاسخ داده شد. در این مباحثات، پیشنهادهایی نیز برای پژوهش‌های آینده درباره حمایت از زندگی خصوصی و اطلاعات محرمانه مطرح شدند و با اشاره به مقاله نگارنده، که تنها مقاله ارائه شده به

درباره حمایت از زندگی خصوصی در برابر تکنولوژی‌های نوین اطلاعاتی و از جمله تجربیات ایالات متحده آمریکا (قانون آزادی اطلاعات، مصوب ژوئیه ۱۹۶۶، قانون مربوط به زندگی خصوصی، مصوب سال ۱۹۷۴، قانون حمایت زندگی خصوصی، مصوب سال ۱۹۸۰ و قانون ارتباطات الکترونی و زندگی خصوصی، مصوب سال ۱۹۸۶) و فرانسه (قانون مصوب ۱۷ ژوئیه ۱۹۷۰ در مورد اصلاح قانون مدنی برای حمایت از زندگی خصوصی، قانون راجع به انفورماتیک و آزادی‌ها، مصوب ۶ ژانویه ۱۹۷۸ و قانون مربوط به آزادی دستیابی به اسناد اداری،

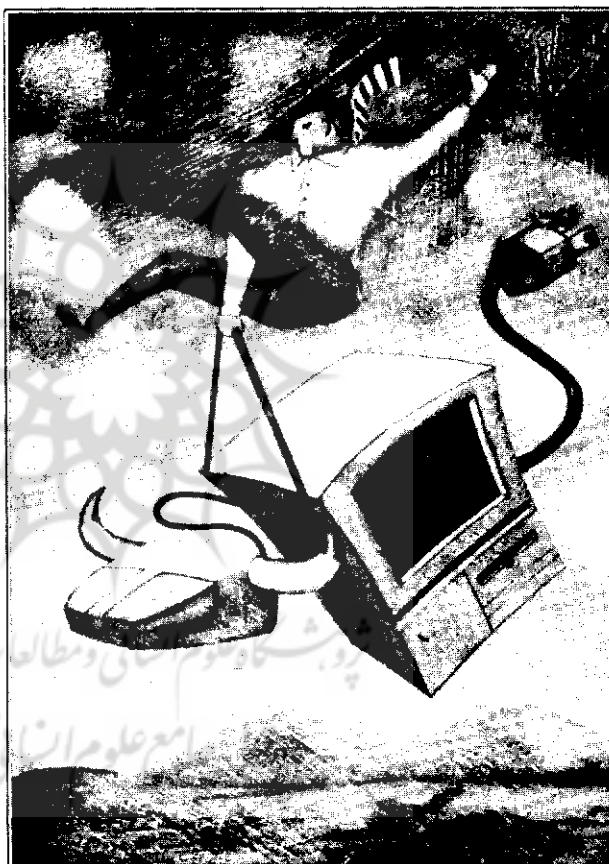
کنگره در مورد همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه حقوق ارتباطات الکترونی به‌شمار می‌رفت، بر ضرورت توسعه این گونه پژوهش‌ها و برگزاری همایش‌های منطقه‌ای در این زمینه، تأکید گردید.

II. حمایت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت

دومین میزگرد دومین مبحث موردنظر در کنگره یادشده، که چهارمین میزگرد این

■ «جهانی‌سازی و فرهنگ»، «اخلاق و شیوه‌های مقررات‌گذاری اینترنت»، «توسعه مشارکت در جامعه اطلاعاتی جهانی»، «فضای سبیرنتیک به منزله زمینه عمومی نقش جامعه مدنی» و «آیا در اینترنت، فضایی برای زبان‌ها و فرهنگ‌های دیگر غیر از زبان و فرهنگ امریکا وجود دارد؟» عناوین مقالات ارائه شده به میزگرد «حمایت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت» بود.

«حمایت یا قابلیت دستیابی میان شبکه‌ای یا درون شبکه‌ای» به وسیله «یوسف نصیر» رئیس مرکز اطلاعات ملی اردن، عرضه گردید. مقاله دوم این میزگرد، تحت عنوان «حمایت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت در فضای سبیرنتیک ابتکارات هند، از سوی «ای.ک. شاکراواری»^{۳۰} مشاور تکنولوژی‌های اطلاعاتی دولت هند، ارائه شد. در این مقاله، کوشش‌های هند برای تبدیل به یک قدرت بزرگ جهانی در زمینه انفورماتیک و کسب جایگاهی بسیار برجسته در صدور نرم‌افزارهای اطلاعاتی به کشورهای دیگر دنیا، مورد تأکید قرار گرفته بودند. در مقاله مذکور، فعالیت‌های تحقیقاتی پژوهشگران هندی و به ویژه مطالعات تطبیقی آنان درباره قوانین ملی کشورهای بزرگ صنعتی و مقررات بین‌المللی و منطقه‌ای در زمینه تکنولوژی‌های نوین ارتباطی الکترونی و چگونگی وضع قوانین و مقررات جدید مربوط به آنها در کشور هند و از جمله، تصویب قوانین تازه راجع به امضای دیجیتالی، حقوق مالکیت معنوی،

کنگره محسوب می‌شد، مسائل «حمایت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت» در فضای سبیرنتیک را طرف توجه قرار داده بود. در این میزگرد که روز جمعه دوم اکتبر ۱۹۹۸ (۱۰ مهرماه ۱۳۷۷)، به سرپرستی پروفیسور «کلوس برانشتاین»^{۳۱} استاد دانشگاه هامبورگ و مدیر «فدراسیون بین‌المللی پردازش اطلاعات» برگزار گردید، چهار مقاله ارائه شدند. نخستین مقاله میزگرد اخیر، با عنوان

■ در میزگرد «حمایت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت در فضای سبیرنتیک»، مقالاتی با عناوین زیر ارائه شد: «حمایت یا قابلیت دستیابی میان شبکه‌ای یا درون شبکه‌ای»، «حمایت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت در فضای سبیرنتیک: ابتکارات هند»، «توسعه تکنولوژی‌های نوین اطلاعاتی در جمهوری مولدوا» و «فضای سبیرنتیک در قرن بیست و یکم: آیا پیشنهاد‌های کنونی، راه‌حل‌های صحیح خواهند بود».

تکنیک‌های پنهان‌سازی اطلاعات و جرائم کامپیوتری نیز معرفی شده بودند.

سومین مقاله میزگرد مذکور را خانم «استلا اسکولا»^{۳۱} معاون وزیر ارتباطات و انفورماتیک جمهوری مولدوا (مولداوی سابق) با عنوان «توسعه تکنولوژی‌های نوین اطلاعاتی در جمهوری مولدوا» قرائت کرد. چهارمین و آخرین مقاله ارائه شده در این میزگرد، تحت‌عنوان «فضای سبیرنتیک در قرن بیست و یکم: آیا پیشنهادهای کنونی، راه‌حل‌های صحیح خواهند بود؟» به وسیله «پیتر راندل»^{۳۲} مدیر «شورای اروپایی شرکت‌های انفورماتیک حرفه‌ای»، که مرکز آن در انگلستان قرار دارد، خوانده شد. در این مقاله، قوانین جدید کشورهای اروپایی و ایالات متحده آمریکا در مورد تکنولوژی‌های ارتباطی الکترونی، بررسی گردیده بودند و پیشنهادها مطرح شده در کنفرانس دسامبر ۱۹۹۶ «سازمان جهانی مالکیت معنوی» راجع به وضع مقررات تازه درباره مبادله جهانی اطلاعات از طریق اینترنت، تجزیه و تحلیل شده بودند. پنجمین مقاله موردنظر در این میزگرد که قرار بود، به وسیله «خوزه سوریانو ماتوس»^{۳۳} مدیر شبکه اطلاعات علمی کشور پرو، عرضه شود، به علت عدم حضور وی، ارائه نگردید. در پایان این میزگرد نیز مانند میزگردهای قبلی، به گفت‌وگو و شنود علمی و پاسخگویی به پرسش‌های حضار، پرداخته شد.

پ - جوامع و جهانی‌سازی

در سومین مبحث موردنظر در دومین کنگره بین‌المللی اخلاق اطلاعات، تحت‌عنوان «جوامع و جهانی‌سازی» هم مانند دو مبحث قبلی، دومیزگرد، پیش‌بینی شده بودند. نخستین میزگرد این مبحث، به «پیشبرد آموزش شناختی» درباره کاربرد تکنولوژی‌های نوین ارتباطات الکترونی اختصاص یافته بود و

میزگرد دوم آن، «توسعه مسئولیت‌های اجتماعی اقتصادی و مبتنی بر تعدد فرهنگی» را طرف توجه قرار داده بود.

۱. پیشبرد آموزش شناختی

اولین میزگرد مبحث اخیر، در زمینه «پیشبرد آموزش شناختی»، روز شنبه سوم اکتبر ۱۹۹۸ (۱۱ مهرماه ۱۳۷۷)، به سرپرستی «آندرو لاکامینارا»^{۳۴} مسؤول مطالعات اتحادیه اروپایی در مورد جامعه اطلاعاتی، در کاخ کنگره‌های شهر «مونت‌کارلو»، تشکیل شد. در این میزگرد،

شیوه‌های فنی و علمی کاربرد تکنولوژی‌های جدید ارتباطات الکترونی و نیز تسلط به زبان انگلیسی برای استفاده از برنامه‌ها و نرم‌افزارهای اطلاعاتی شبکه‌های جهانی، تأکید گردیده بود.

دومین مقاله مورد پیش‌بینی در این میزگرد، متعلق به «لاری عجول»^{۳۵} وزیر مشاور در امور پست و تکنولوژی‌های اطلاعاتی مراکش بود، که به سبب عدم حضور او، ارائه نشد.

سومین مقاله میزگرد مذکور، تحت‌عنوان «آموزش در یک جهان در حال

■ دکتر معتمدزاد در مقاله خود چشم‌اندازهای حمایت از زندگی خصوصی در فعالیت‌های اطلاعاتی و ارتباطی کشورهای عضو او را مدنظر قرار داده و ضرورت تقویت قانون‌گذاری‌های ملی آنها در این زمینه و تهیه مقدمات لازم برای توسعه همکاری‌های ارتباطی موجود در «سازمان همکاری‌های اقتصادی» در جهت مقررات‌گذاری‌های ارتباطی منطقه‌ای همانند اروپای غربی را مورد تأکید قرار داده بود.

■ پروفسور هاملینگ، استناد ارتباطات بین‌المللی در دانشگاه آمستردام هلند با ارائه مقاله‌ای با عنوان «فضای سبیرنتیک به منزله زمینه عمومی: نقش جامعه مدنی» خواستار ایجاد یک جنبش فراگیر جهانی برای حمایت از منافع عمومی مردم در فضای سبیرنتیک و به اجرا گذاشته شدن یک «منشور مردمی ارتباطات» شد.

جهش» به وسیله «ولادیمیرگ. کینه‌لو»^{۳۷} وزیر سابق آموزش فدراسیون روسیه و مدیر انستیتوی تکنولوژی‌های آموزشی فدراسیون روسیه، وابسته به «یونسکو» قرائت گردید. در این مقاله بر اهمیت فوق‌العاده نظام‌های انفورماتیک و شبکه‌های اطلاعاتی جدید در پیشرفت و گسترش آموزش، تکیه شده بود و لزوم توجه به شیوه‌های فکری، فرهنگی و اخلاقی جدید منطبق با زیرساخت اطلاعاتی نوین جهانی، خاطر نشان گردیده بود. چهارمین مقاله این میزگرد را،

که در واقع پنجمین میزگرد دومین کنگره اخلاق اطلاعات به‌شمار می‌رفت، مانند میزگردهای پیشین، پنج مقاله پیش‌بینی گردیده بودند.

نخستین مقاله میزگرد مذکور، با عنوان «آموزش جهانی و اجتماعات محلی»، به وسیله «کریستوف نیری»^{۳۵} مدیر انستیتوی فلسفه آکادمی علوم مجارستان، ارائه شد. در این مقاله، ضمن یادآوری تفاوت‌های ارتباطات شفاهی، ارتباطات مکتوب و چاپی و ارتباطات سمعی و بصری تعاملی، بر ضرورت فراگیری

پروفیسور «وینسنت موسکو»^{۳۸} استاد مدرسه روزنامه‌نگاری ارتباطات دانشگاه کارلتون^{۳۹} کانادا عرضه کرد. در این مقاله، با عنوان «فراگیری شهروندی فضای سبیرنتیک، بر ضرورت توجه ویژه به محتوای آموزش و پیشبرد اخلاق در عصر جدید ارتباطات الکترونی و مخصوصاً لزوم تحول آموزش، در جهت آماده کردن مردم برای شهروندی بودن به جای مصرف‌کننده بودن، تأکید شده بود. پنجمین و آخرین مقاله میزگرد یادشده، تحت عنوان «جهانی‌سازی و دولت در عصر اطلاعات: ملاحظاتی درباره نیازهای مربوط به آموزش و فراگیری» به وسیله

پرسش‌های شرکت‌کنندگان پاسخ داده شد. II. توسعه مسئولیت‌های اجتماعی، اقتصادی و مبتنی بر تعدد فرهنگی در دومین میزگرد سومین مبحث مورد بررسی در دومین کنگره بین‌المللی اخلاق اطلاعات، که ششمین و آخرین میزگرد این کنگره محسوب می‌گردد روز شنبه سوم اکتبر ۱۹۹۸ (۱۱ مهرماه ۱۳۷۷) برگزار شد و نیز میزگردهای قبلی پنج مقاله ارائه شدند. سرپرستی این میزگرد، به عهده «ایدان وایت»^{۴۱} دبیرکل فدراسیون بین‌المللی روزنامه‌نگاران، واگذار گردیده بود.

بود. دومین مقاله میزگرد اخیر، تحت عنوان «اخلاق و شیوه‌های مقررات‌گذاری اینترنت»، از سوی «پروفیسور ژاک برلور»^{۴۲} عضو هیأت علمی «انستیتوی انفورماتیک دانشگاه نوتردام دلاپه»^{۴۳} در بروکسل - بلژیک - عرضه شد. در این مقاله، از انواع مقررات مربوط به محتویات برنامه‌ها و نرم‌افزارهای الکترونی، شامل مقررات تکنیکی سازمانی، مقررات قوانین ملی و مقررات سازمان‌های منطقه‌ای، مانند «اتحادیه اروپایی»، «شورای اروپا» و «سازمان همکاری و توسعه اقتصادی» و آینده مقررات‌گذاری‌های مختلف مربوط به ارتباطات و اطلاعات الکترونی، سخن گفته شده بود.

سومین مقاله این میزگرد، با عنوان «توسعه مشارکت در جامعه اطلاعاتی جهانی»، به وسیله «کویکو آپیاه»^{۴۵} مدیر بخش سیاست اجتماعی «کمیسیون برنامه‌ریزی توسعه ملی» کشور آفریقای غنا، ارائه گردید. در این مقاله، بر تدارک دستیابی عمومی به اطلاعات الکترونی و سیاست‌ها و استراتژی‌های ملی اطلاعات و ارتباطات در عصر شبکه‌های اطلاعاتی جهانی، تأکید شده بود. چهارمین مقاله ارائه شده در میزگرد مذکور، تحت عنوان «فضای سبیرنتیک به منزله زمینه عمومی: نقش جامعه مدنی» را، پروفیسور «سیس هاملینک»^{۴۶} استاد ارتباطات بین‌المللی در دانشگاه آمستردام هلند - که از متفکران و حلقان مشهور انتقادنگر علوم ارتباطات به‌شمار می‌رود و در اوایل دهه میلادی جاری، مدت چهارسال ریاست انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی را به عهده داشته است - عرضه شد. وی در این مقاله، ضمن تأکید بر لزوم بسیج نیروهای جامعه مدنی، برای حمایت از زمینه عمومی اطلاعات و ارتباطات الکترونی، به‌طور صریح پیشنهاد کرده بود که برای طرح‌ریزی شکل‌های اداره آینده

■ در دومین کنگره بین‌المللی «اخلاق اطلاعات»، دو میزگرد با عناوین «پیشبرد آموزش شناختی» و «توسعه مسئولیت‌های اجتماعی اقتصادی و مبتنی بر تعدد فرهنگی» به بحث درباره محور «جوامع و جهانی‌سازی» اختصاص یافته بود.

■ عناوین مقالات ارائه شده به میزگرد «پیشبرد آموزش شناختی» عبارت بود از: «آموزش جهانی و اجتماعات محلی»، «آموزش در یک جهان در حال جهش»، «فراگیری شهروندی فضای سبیرنتیک»، «جهانی‌سازی و دولت در عصر اطلاعات: ملاحظاتی درباره نیازهای مربوط به آموزش فراگیری».

نخستین مقاله این میزگرد، با عنوان «جهانی‌سازی و فرهنگ»، به وسیله «الکساندران. یاکولو»^{۴۲} رئیس «بنیاد دموکراسی بین‌المللی» فدراسیون روسیه، خوانده شد. در این مقاله، از عدم آمادگی کنونی بشریت برای هماهنگ شدن با فرارسیدن عصر نوین اطلاعات و انطباق یافتن با دگرگونی‌های اخلاقی، اقتصادی و سیاسی ناشی از آن، سخن به میان آمده بود و بر نقش خاص جهانی‌سازی در ایجاد یک «جامعه نوین اطلاعاتی» و فراهم ساختن مقدمات همسان کردن توسعه فرهنگی در سراسر دنیا و پدید آمدن یک جامعه بین‌المللی واقعی، تأکید گردیده

«دریک ال. کایگورن»^{۴۰} مدیر «مرکز توسعه جامعه اطلاعاتی آفریقا» و مدیر منطقه‌ای آفریقا در کمیسیون ساختار اطلاعاتی جهانی» آفریقای جنوبی، ارائه گردید. در این مقاله، اهمیت تجزیه و تحلیل و شناخت دقیق پدیده جدید جهانی‌سازی در عصر اطلاعات و انقلاب انفورماتیک و پیش‌بینی بررسی چشم‌اندازهای نیازهای فزاینده آموزشی و تربیتی شهروندان جهان و پیامدهای سیاسی، اجتماعی و اقتصادی پدیده جهانی‌سازی در دنیای معاصر، خاطر نشان شده بودند. در پایان این میزگرد هم، مانند میزگردهای پیش، گفت‌وشتود علمی صورت گرفت و به

Droit du Cyberspace. Monte- Carlo, Principauté de Monaco, 19, 30 Septembre 1998.

3. Public Domain and Multilingualism in Cyberspace.

4. Developing Information in the Public Domain.

5. Promoting and Using Multilingualism.

6. Privacy, Confidentiality, Security in Cyberspace.

7. Protecting Privacy and Confidentiality

Rights.

8. Protecting proprietary and Security

Rights.

9. Societies and Globalization.

10. Promoting Cognitive Education.

11. Developing Social, Economic and Multicultural Responsibilities.

12. Rainer Kuhlen.

13. Martha Stone.

14. Jean Pierre Teysier.

15. Richard Stallman.

16. Freeware Linux

17. T. de la Quadra- Salcedo.

18. Roger Valère Ayimambenwe.

19. Alain Giffard.

20. Daniel Prado.

21. Toru Nishigaki.

22. Svein Einarrsson.

23. Taik - Sup Auh.

24. Tadao Takahashi.

25. Ben Petrazzini.

26. Marc Rotenberg.

27. Rohan Samarajiva.

28. Simon Davies.

29. Klaus Brunnstein.

30. A. K. Chakravarti.

31. Stela Scola.

32. Peter Randle.

33. José Soriano Mateos.

34. Androulla Kaminara.

35. Kristof Nyiri.

36. Larbi Ajjoul.

37. Vladimir G. Kinelev.

38. Vincent Mosco.

39. Carlton University.

40. Derrick L. Cogburn.

41. Aidan White.

42. Alexander N. Yakoulv.

43. Jacques Berleur.

44. Institut Informatique, Facultés Universitaires Notre - Dame de la Paix, Bruxelles.

45. Kweku Appiah.

46. Cees Hamelink.

47. Daniel Pimenta.

48. Vigdis Finnbogadottir.

مراسم اختتامیه دومین کنگره بین‌المللی اخلاق اطلاعات هم در ساعت ۱۹ آن روز، با سخنرانی تشریفاتی خانم «ویگدیس فین بوگادوتیر»^{۴۸} رئیس‌جمهور سابق ایسلند و رئیس کمیسیون جهانی «اخلاق معرفت‌های علمی و تکنولوژی» برگزار گردید. □

منابع:

1. INFO ethics 98: Ethical, Legal and Societal Challenges of Cyberspace - Second International Congress. Monte - Carlo, Principality of Monaco, 1-3 October 1998. Provisional Agenda. Paris: Unesco, February 1998, pp. 1-4.

2. INFO ethics 98: Ethical, Legal and Societal Challenges of Cyberspace - Second International Congress. Monte - Carlo, Principality of Monaco, 1-3 October 1998. Summaries of Papers. Paris: Unesco, Document CII- 98/CONF. 401/CLD. 1, October 1998, pp. 5-17.

3. Ibid. pp. 19-25.

4. Ibid. pp. 27-34.

5. Kazem Motamed - Nejad avec La Collaboration de Roya Motamed-Nejad. Les Pays de l'E.C. O. et la Protection de la Vie Privée à l'Egard des Nouvelles Technologies de l'Information: Enjeux et Perspectives d'Une Coopération Régionale en Asie Centrale et Occidentale. 23 pp.

6. INFO ethics 98: Ethical, Legal and Societal Challenges of Cyberspace - Second International Congress. Monte - Carlo, Principality of Monaco, 1-3 October 1998. Summaries of Papers. pp. 35,36.

7. Ibid. pp. 27-43.

8. Ibid. pp. 45-54.

9. Ibid. pp. 55-62.

پی‌نویس‌ها:

1. INFO ethics 98: Ethical, Legal and Societal Challenges of Cyberspace - Second International Congress. Monte - Carlo, Principality of Monaco, 1-3 October 1998.

-INFO éthique 98: Les enjeux Ethiques, Juridiques et Sociétaux du Cyberspace- Deuxième Congrès International, Monte- Carlo, Principauté de Monaco, 1er-3 Octobre 1998.

2. Expert Meeting on Cyberspace Law, Monte- Carlo, Principality of Monaco, 29-30, September 1998 - Réunion d'Experts sur le

فضای سبیرنتیک در جهت حمایت از منافع عمومی مردم، یک جنبش فراگیر جهانی به وجود آید و یک «منشور مردمی ارتباطات»، به اجرا گذاشته شود.

پنجمین و آخرین مقاله عرضه شده به این میزگرد، متعلق به «دانیل پی‌میتا»^{۲۷} رئیس «بنیاد شبکه‌ها و توسعه» در جمهوری دومینیکن بود. در این مقاله، تحت‌عنوان «آیا در اینترنت، فضایی برای زبان‌ها و فرهنگ‌های دیگر غیر از زبان و فرهنگ آمریکا وجود دارد؟»، به معرفی نتایج پژوهش نویسنده آن درباره جایگاه زبان‌های فرانسوی و اسپانیولی و سایر زبان‌های لاتین در اینترنت - که با کمک و حمایت «اتحادیه لاتین» و «آژانس فرانکوفونی» انجام یافته است - پرداخته شده بود و اظهار امیدواری گردیده بود که با تقویت حضور زبان‌های غیرانگلیسی در اینترنت و مخصوصاً با تدارک یک شالوده فرهنگی مناسب و پرهیز از اختلاط فرهنگ و تجارت در این شبکه بزرگ جهانی، بتوان با گسترش نفوذ آمریکا در ارتباطات الکترونی کنونی دنیا، به مقابله پرداخت. در پایان این میزگرد نیز مانند میزگردهای قبلی، گفت‌و شنود علمی صورت گرفت و به پرسش‌های شرکت‌کنندگان در جلسه، پاسخ داده شد.

پس از پایان آخرین میزگرد کنگره، از ساعت ۱۷ تا ۱۸ همان روز، جلسه خاصی برای جمع‌بندی و نتیجه‌گیری درباره مباحث‌های سه‌گانه موردنظر و موضوع‌ها و مقاله‌های عرضه شده به شش میزگرد مذکور، تشکیل گردید و رئوس کلی نتایج بدست آمده از بررسی این مباحث‌ها، برای ارائه به دبیرخانه «یونسکو» - به منظور استفاده از آنها در گزارش نهایی مدیرکل این سازمان راجع به تهیه و تدوین یک ابزار بین‌المللی درباره چارچوب حقوقی فضای سبیرنتیک، به سی‌امین کنفرانس عمومی «یونسکو» در پاییز ۱۹۹۹ - مشخص شدند.